

Média – hatalom – médiaegyensúly

Hol tartunk?

Mint ahogy igazságos – vagy azt megközelítő – rendszerváltozás sem volt, úgy csaknem 20 esztendeje álságos minden, ami a sajtó, a média világában történik. Miképpen a rendszerváltás is megrendezett akció volt, azaz a hatalom régi birtokosai lettek zömmel a hatalom új bitorlói, s még „időben” maguknak privatizálták a korábban közösnek hazudott javukat, a „nép” vagyonát, úgy a sajtó is szinte változatlan személyi összetételben és irányultságban kezdte meg működését 1990 után.

A hatalom régi-új birokosai arról is „gondoskodtak”, hogy a vidéki sajtót, azaz a megyei lapokat még „időben” átjuttassák, eladják két multinacionális cégnek, persze azzal a háttéralkuval, hogy azok korábbi irányultsága és személyi összetétele ne változzon. Nem is változott. Így az a példátlan, vagy ha nem is példátlan, de mindenképpen felháborító eset fordulhatott elő, hogy a nemzeti sajtó idegen kézbe került. Máig nem érthető, hogy saját erőből miért is nem tud kiadni lapokat – megyei, nemzeti lapokat – egy ország? Talán, mert a nemzettel nem lehetne háttéralkut kötni?

Mindezt csak azért érdemes megemlíteni, mert így talán világossá válik, hogy roppant nehéz feladat áll azok előtt, akik két évtized múltán akarják megváltoztatni a velejéig igazságtalan helyzetet.

A negyedik hatalmi ágként emlegetett média Magyarországon az álságosság, igazságtalanság háló-jában vergődik, s szerintem cseppet sem önálló hatalmi ág, hanem a pénzvilág fura urainak a kiszolgálója. Ahol a pénz, ott a hatalom, s ahol ezek vannak, ott a sajtó. A „fősodratú”, a terjesztőhálózatok kedvezményezettje mindenképpen.

Ennek az írásnak nem célja az elmúlt időszak sajtóhelyzetének részletes elemzése. A fenti sorokat csak vázlatos emlékeztetőnek szánjuk, amolyan helyzet-meghatározónak. Ezért idekíváncozik az a megjegyzés is, hogy mostanában a magyar média balliberális túlsúlyának fölemlgetésekor hallatszanak már olyan – szándékosan félrevezető – hangok is, miszerint immáron kiegyensúlyozódni látszik a két nagy politikai erővonal közti sajtóarány, hiszen megjelent

néhány nemzeti-konzervatív irányultságú újság, televízió, rádió. Akik ezt állítják, vagy tudatosan nem mondanak igazat, vagy nem ismerik a szaklapok, bulvárlapok, zeneinek álcázott rádiók, bulvártévék hazai világát.

Ezek működése külön elemzést érdemelne, de ennek híján is mindenképpen megemlíteném, hogy igen nagy feladat hárul arra, aki az igazságosságot szem előtt tartva „rendet akarna vágni” ezen a területen is. A kronosz múlásával a kairosz is elszállni látszik, bár vigasztalhatjuk magunkat, hogy jobb későn, mint soha.

A mai helyzet leírására kölcsönveszem dr. Varga László kereszténydemokrata országgyűlési képviselőnek, a parlament egykori korelnökének, a pár esztendeje elhunyt megkérdőjelezhetetlen erkölcsű ügyvédnek a sajtóról írt sorait. Róla egyébként tudni kell, hogy több évtizedes emigráció után, a rendszerváltáskor érkezett haza Amerikából. A messziről jött embernek józanabb talán a rálátása, mint azoknak, akik itthon élnek át a történéseket.

Íme az ő lényeglátó gondolatai:

„Tudatos megtévesztés folyik a sajtó közreműködésével, amely gyengíti a demokráciát, aláássa a társadalmi békét és mindeközben tudatosan gyengíti, elszigeteli, majd végképp megszünteti az igazságot, az igazságba vetett hit erejét. Óriási károkat okozva ezzel. Szándékosan, előre megfontolt céllal vezeti félre a polgárokat: az értékeket semmisnek tekinti, az értékteleneket pedig feldicséri.

A fontos, népünket komolyan érdeklő és érintő eseményekről nem szól, vagy azokat a valóságtól eltérően mutatja be. Az építő szellemű, tehetséges emberekről hallgat, de a gyengéket és az alkalmatlanokat kiemeli, így közéletünk erkölcsi súlyát is gyengíti, társadalmunkat megfertőzi.

A Kádár-rendszerből itt maradt, de annak „szellemiségét” árasztó hírszerkesztők idegenként élnek a demokráciában. Nem tudják megszokni az igazságot, a tények megfellebbezhetetlen szavát, hiszen ifjúságuk hazugságban telt, egyéniségük a hazugságok elfogadása által alakult ki, se ezt ők már magukkal viszik a sírba.

De cinizmusukat előtte még átadják a hazugságok könnyebb kenyerét választó tanítványaiknak. Nagyon sajnálatos az, hogy a hírszolgálat nem tudott megszabadulni az ilyen mentalitású emberektől! Pedig kitetszik valódi énjük. Olyan könnyedén öntik a gyánúsítást, a rágalmozást és olyan kiismerhetetlenül árad belőlük a gyűlölet a demokratizmus vívmányai és a nemzeti értékek iránt. Tevékenységük gátat vet annak, hogy hazánkban tárgyilagosságra, tényekre, igazságra alapuló hírszolgáltatás működjön. Lehetetlené teszi azt, hogy az emberek méltóságát és jogait megbecsülve együtt, közösen építsük, építhessük a jövőnket. Ezek a szellemi terroristák osztják ketté az országot. Még mindig – akarva, akaratlanul – azt a kommunista rendszert képviselik, amelyben az igazságnak nem volt szerepe, csak a féktelenül tomboló hazugságözönnek. De a szellemi terroristák mérhetetlen bűnt követnek el azzal is, hogy megfertőzik az állampolgárok tájékozottságát. A helyestől, a jótól elzárták őket; megfosztják énüket attól, hogy támogathassák az értékeket, segíthessék a kiválókat, növelhessék az ország erejét. Ők – a szellemi terroristák – az ország kettéosztottságának súlyos felelőségét viselik.”

Váteszi szavak, mondatok ezek, pedig amikor úgy 8 esztendeje dr. Varga László minderről beszélt nekem, még nem gondoltuk, hogy a hazugságözön mára szinte teljesen elborít bennünket.

A posztkommunista hatalom a médiában kb. 80 %-nyi túlsúllyal rendelkezik, a pontos aránymegállapításhoz valódi szakemberek, való helyzetelemzésére lenne szükség. A hatalmat kiszolgáló média – közszolgálati és magán egyaránt – rendszeresen kapja az állami támogatást, amelyet természetesen meg kell szolgálni.

Számos példa van erre, mint ahogy az ORTT enyhén szólva is vitatható tevékenységére is.

Ám még mielőtt azt hinnénk, a fentebb emlegetett tájékoztatási manipuláció csak a hazai sajtó jellemzője, meg kell jegyezni – fenntartva azt a véleményt, hogy az igazságosság, a sokoldalú tájékoztatás követelményének a különböző országok különböző mértékben felelnek meg, s ezen megfelelést illetően a magyarok bizonyítványát bizony nem érdemes kirakatba tenni – az európai politikai közvéleményt is nagymértékben befolyásolja a multinacionális tőke által irányított médiahatalom. A nyugati világot jól ismerők állítják, hogy az ottani közvéleményt mintegy tíz médiatársaság határozza meg, az európaiét még kevesebb. Társadalomra vonatkozó ideológiájuk liberális, gazdasági ideológiájuk, érvrendszerük pedig neoliberais és cseppet sem zavarja őket, hogy ezen gondolkodásmódok a világban – meg a gyakorlatban – bukásra állnak.

Itt tartunk most.

Mi a teendő?

Az eddig vázolt helyzetképből egyenesen következne, hogy a megoldás: „mínusz eggyel beszorozni” a rosszat, azaz pozitívrá változtatni, ellenkezőjét csinálni.

Mindenekelőtt a pénzvilág fura és sokszor arctalan uraival szemben ellenállást kell tanúsítani és a nemzetnek az önrendelkezés útjára kell lépni. A nemzeti vagyont (a sajtót is) saját tulajdonba kell visszavenni és velük a saját érdekeinket szolgálni. Az igazságtalan és nemzetellenes privatizációkat felül kell vizsgálni, megint csak az életünk minden területén. Másképp nem megy, minden részmegoldás a jelenlegi helyzetet konzerválja és a társadalom nemkívánatos passzivitását növeli. A hazugság, az erkölcs telenség nem szűnik meg önmagától, tenni kell érte. Sokat. És hosszantartóan. Nekünk. Mert nincs kire mutogatnunk. A médiavilág lejáratásához mindnyájan hozzájárultunk. Ki azért, mert megteremtette a lehetőséget, hogy idáig süllyedjen a színvonal és az erkölcs, ki pedig azért, mert mindezt eltűrte.

Az élet bármely részterületéről legyen is szó, tudomásul kell venni néhány olyan tény, melyek tudomásul vétele nélkül semmiféle változás nem képzelhető el.

- Nem a magántulajdon, nem a piacgazdaság, s nem a tőke működése, léte ellen szól az, aki a közszolgálatot, a közszolgáltatást közösségi ellenőrzés alatt, s köztulajdonban tartaná, aki ezek túlbujánzása ellen szigorú szabályozást követel.

- A nemzettudat erősítése, a nemzeti érdekek védelme nélkül nincs megmaradási esélyünk a világ-tengerben. Tehát aki ezek ellen dolgozik, annak nincs helye Magyarországon. Világosabban: a közösség elleni, egyes befektetői – külföldi, belföldi – csoportok kizárólagos érdekeit szolgáló törvényeket meg kell változtatni.

A fenti követelményeket azért írtam le, mert ezek teljesülése nélkül életünk egyetlen területén, így a médiavilágban sem valósítható meg a rend és a társadalmi igazságosság minimuma. A médiavilágban a félretájékoztatók monopóliumát kell megváltoztatni mindenekelőtt.

Miképpen?

- Újra kell alkotni a médiatörvényt a szakma és a civil szervezetek egyenrangú bevonásával.

Ebben a törvényben elő kell írni a médiaegyensúlyt a frekvenciaelosztásban.

Meg kell határozni a közszolgálati fogalmát, annak szakmai, pénzügyi és emberi feltételeit, valamint a szankciókat arra az esetre, ha az egyes médiumok nem tartanak be a törvényben, a szerződésben foglaltakat.

A kereskedelmi rádiók és televíziók számára is határozottan elő kell írni az értékteremtést azon a területen, ahol működni kívánnak.

Az ifjúság védelmére és műveltségének gyarapítására, valamint nevelésére külön médiastratégiát kell építeni.

A Kárpát-medencei magyarság számára elérhetővé kell tenni a közszolgálati televíziókat és rádiókat.

Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a magyar művészek alkotásait a médiumokban megismerhesse a közönség, hogy filmek, színdarabok, dokumentumműsorok készülhessenek televíziókra és/vagy rádiókra alkalmazva.

- Kívánatos a magyar sport lényegesen markánsabb jelenléte a televízióban, rádióban. Ennek érdekében megfontolandó egy nem tisztán kereskedelmi alapon működő egészség és sport adó felállítása.

- A sajtóperek jogi hátterét rendezni kell, a hazugságok, rágalmak büntetési tételeit lényegesen szigorítani.

- Alternatív, azaz egy új terjesztőhálózatot kell létrehozni a nemzeti sajtótermékek számára.

- Nemzeti értékeink és a manipulációmentes tájékoztatás mellett elkötelezett médiaiskolákat kell létrehozni, amelyekben a történelmi, kulturális és sajtótörténelmi ismeretek és hagyományaink oktatása kiemelten szerepel.

- A közszolgálati médiumok kuratóriumaiban politikai csatározás folyik. A társadalmi kuratóriumok is agyonpolitizáltak. Ellenőrző szerepüket nem töltik be. Ezekbe a testületekbe – újrafogalmazott jogkörrel – köztisztviselőként álló, az élet különböző területeiről érkező, művelt, nemzeti elkötelezettségű emberek kerülnek.

- Sajtódiplomáciai testületet kell felállítani, amely a külföldi sajtóorgánumokat figyeli, munkájukat elemzi, adott esetben fellép a ferdítések, hazugságok ellen, s ezekre megfelelő válaszokat ad, továbbá igaz információkkal látja el a külföldi sajtót, követségeket, alkalmanként meghív újságírókat, segíti őket a tájékoztatásban.

Segítség a tanulmányban szereplő fogalmak tisztázásához

Közszolgálat

Említettem, hogy a médiatörvény nem tisztázza a közszolgálati fogalmát. Ma már sejtem, hogy

mindez nem véletlen. Fogalmi tisztázás nélkül lehet a legjobban halászni a zavarosban.

Miközben szívem szerint azt mondanám, hogy egyetlen mondatból állna az én médiatörvényem, amely így szól: „Ne hazudj!”, pontosan tudom, hogy erkölcsvesztett világunkban ez nem bizonyulna elegendőnek. A közszolgálati meghatározásához tehát néhány kapaszkodót kínállok.

A közszolgálat elsődleges feladata az érték közvetítés. Mindenek fölött. Politikai, kulturális, tudományos, közéleti értékeket igazul, változatosan, közérthetően, szép és helyes magyar nyelven és elfogulatlanul kell közvetíteni, az erkölcsi szempontokat meg nem sértve s úgy, hogy a társadalom különböző csoportjai megtalálják a saját értékrendjüknek megfelelő műsorokat. Ezek nem sérthetik a nemzeti érdekeket.

A közszolgálat azt is jelenti, hogy minden egyes megnyilvánulás az emberek (nézők, hallgatók, olvasók) szellemi gyarapodását, műveltségük növelését, személyiségének gazdagítását, elméjének pallérozását segíti elő, mind a tájékoztatás, mind az ismeretterjesztés és a szórakoztatás területén.

A közszolgálati fontos feltétele, hogy nem nézettségi, hallgatottsági adatokat céloz meg, hanem a céljainak rendeli alá a műsorpolitikát, melynek megvalósításához a szükséges pénzt is hozzárendeli.

Nemzettudat

A magyar médiának alapvető kötelessége (lenne), hogy folytonosan, kötelességszerűen erősítse bennünk ezt az érzést. Ehelyett jelenleg többségében rombolja nemzettudatunkat, önbecsülésünket, hamisítja történelmünket. Emiatt felülkerekedett a társadalomban a sehová sem tartozás érzése. Sok-sok ember értékrendjében nem szerepelnek olyan fogalmak, mint haza, hagyomány, hősök tisztelete, áldozat a nemzetért. Már nem is ismerik fel azokat a jelképeket, amelyek az egyének a közösséghez való tartozását szimbolizálják. Így aztán önazonosság-tudat nélkül élnek, nem ismerik saját történelmi korszakuk tényeit sem, nemhogy összefüggésbe tudnák hozni ezeket a folyamatos történelemmel.

Aki hiján vannak ennek a képességnek, azok belső egyensúlyukat nem találják. (Beteg is a nemzetünk!) Nincs önbizalmuk, nem tudnak válaszolni a „ki vagyok én”, „honnan jövök”, „merre tartok” kérdésre.

Ugye nem volna nehéz ezekre a fogalmakra, kérdésekre műsorokat építeni? Már csak abból a megfontolásból sem, hogy nemzeti hovatartozásunk nem hősi póz, nem nacionalista elhajlás, hanem a harmonikus testi-lelki fejlődés alapja. Az otthonra talált ember tud igazán hatékonyan védekezni a külvilág fe-

lesleges zaklatásaival szemben. Közös érdekünk, hogy nemzettudatunk erősödjön a média segítségével is.

Zárszavak, elsősorban a kétkedőknek

Napjainkra világossá vált, hogy a pártok jelenléte – bár fontos – egy sor társadalmi gondra nem jelent megoldást, talán azért sem, mert az egymás közti öldöklő harcban hátrébb szorul, vagy eltűnik a közérdek, a közjó. Ebből következik, hogy a civileket, az emberek helyi önszerveződéseit nem hagyhatják fi-

gyelman kívül, vagy ha ezt teszik, ki kell követelni, hogy ne tegyék. A sajtó világában is.

A gonosz csak akkor tud uralkodni, ha a jó emberek nem csinálnak semmit. Hát csináljunk! Megfontolandó M. Ghandi mondása. „Először tudomást sem vesznek rólad, agyonhallgatnak, utána gúny tárgyává tesznek, kinevetnek: ezt követően harcolnak ellened, megbélyegeznek, és végül mégis győzöl.” Én hozzáteszem: természetesen akkor, ha igazad van.

Meggyőződésem, hogy a Magyar Nemzetstratégia készítői egy jobb utat találnak, mint az eddigi zsákutca, és végül győznek, mert igazuk van.

